

საქართველოს ეროვნული ბანკი
National Bank of Georgia

ფინანსური და ეკონომიკური წიგნიერება სკოლებში

ტრენინგი მოქალაქეობის მასწავლებლებისთვის

II დღე

საქართველოს ეროვნული ბანკი

2024

ტრენინგის დღის წესრიგი

1 ოქტომბერი, 16:00-19:00 სთ

საკითხები - II დღე

- ბაზარი (მოთხოვნა-მიწოდება) და ფასი
- თამაში - „საკლასო ბაზრობა“
- შემოსავალი, ხარჯვა და ბიუჯეტირება
- აქტივობა - ბიუჯეტის შედგენა

შესვენება

- შესვენება - 17:20-17:35

როგორ შეაფასებდით გუშინდელ ტრენინგს?

რას ელოდებით დღეს?

საკითხი 3:

ბაზარი (მოთხოვნა და მიწოდება) და ფასი

ბაზარი და ფასი

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- როგორ ყალიბდება ბაზარი? ვინ არიან ბაზრის მონაწილეები?
- როგორ თანხმდებიან ამა თუ იმ საქონლისა და მომსახურების ფასზე? რა განაპირობებს ფასების ცვალებადობას?
- რატომ და როგორ უწყობს ხელს კონკურენცია ეკონომიკის განვითარებას?

თემატური მკვიდრი წარმოდგენები

- გაცვლა ეკონომიკური ურთიერთობების საფუძველია;
- ჩვენი სურვილები უსასრულოა, არსებული რესურსი კი - სასრული;
- ბაზრის ჩამოყალიბებას მოთხოვნა-მიწოდების ბალანსი განაპირობებს;
- კონკურენციის წყალობით ადამიანები იღებენ ინოვაციურ, ხარისხიან და ხელმისაწვდომ პროდუქციას.

ქვესაკითხები:

- საჭიროებები და სურვილები
- ბაზარი და ფასი
- კონკურენცია

სასწავლო მიზნები:

- მოსწავლეებს შეუძლიათ საკუთარი და სხვათა მოთხოვნილებების კლასიფიცირება მასლოუს მოთხოვნილებათა იერარქიის მიხედვით;
- მათ ესმით, რომ ბაზარი ეს გახლავთ ადგილი (რეალური თუ ვირტუალური), სადაც მიწოდება და მოთხოვნა (მიმწოდებელი და მომხმარებელი) ერთმანეთს ხვდება და სადაც ფასი ყალიბდება.

კომპეტენციებთან მიმართებით არსებული მოლოდინები:

- მოსწავლეებს შეუძლიათ დაეყრდნონ ეკონომიკური ეფექტურობის პრინციპს, როგორც გადაწყვეტილების მიღების საფუძველს და გამოიყენონ ის თავიანთ ყოველდღიურ ცხოვრებაში;
- მათ ესმით ბაზარზე ფასების მთავარი განმსაზღვრელი ფაქტორები და იყენებენ მათ საკუთარ საბაზრო ქცევებში.

მნიშვნელოვანი ცნებები: მოთხოვნილებები, მოთხოვნილებათა იერარქია, ეკონომიკური ეფექტურობის პრინციპი, მიწოდება, მოთხოვნა, ფასი, ბაზარი, კონკურენცია.

ბაზარი და ფასი

საჭიროებები და სურვილები (მოთხოვნილებები)

საჭიროება

ყველაფერი ის, რაც აუცილებელია ცხოვრებისათვის, ჩვენი ძირითადი მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად და ჯანმრთელობის და კეთილდღეობის შესანარჩუნებლად

სურვილი

ყველაფერი ის, რაც შესაძლოა აუცილებელი სულაც არ არის, მაგრამ გვინდა და სიხარულს გვანიჭებს.

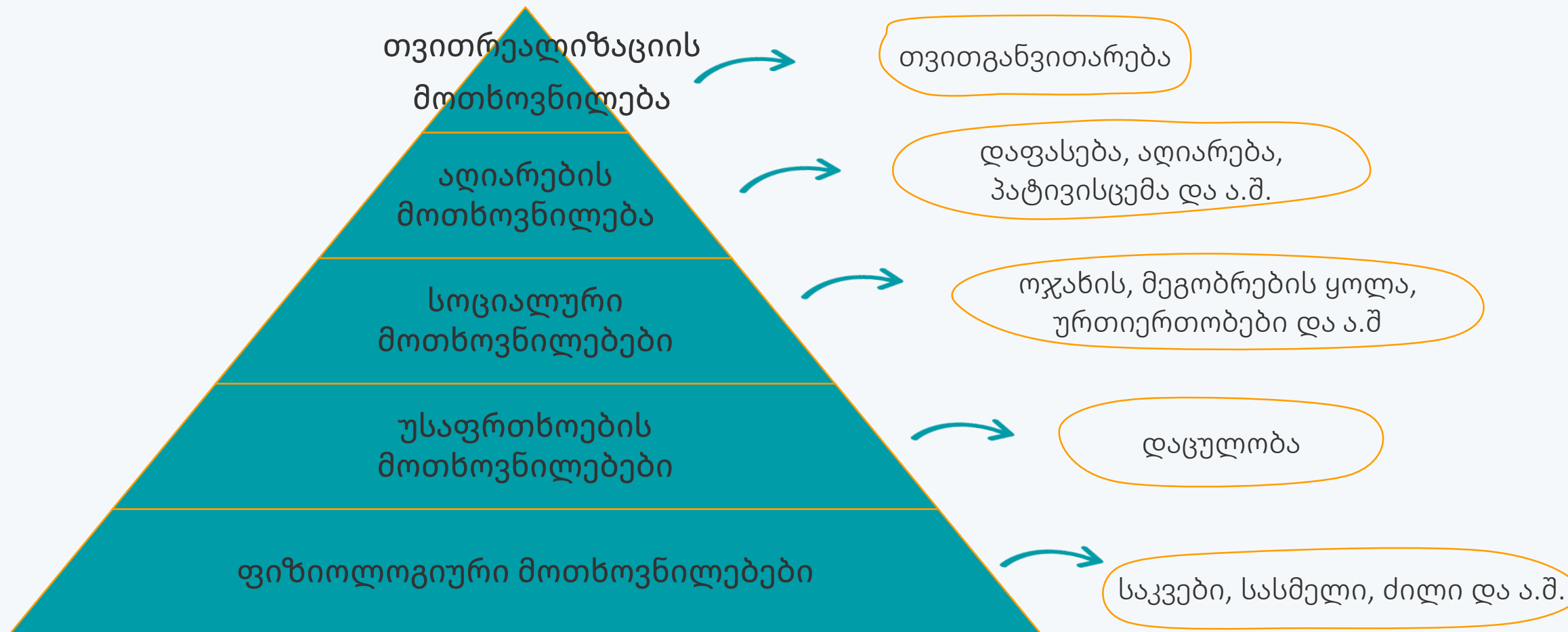

საჭიროებები და სურვილები (მოთხოვნილებები)

საჭიროებები და სურვილები (მოთხოვნილებები)

ბაზარი და ფასი

საჭიროებები და სურვილები (მოთხოვნები)

რესურსები

შეზღუდულობა

გადაწყვეტილების მიღება

ეკონომიკა - მეცნიერება, რომელიც შეისწავლის როგორ ანაწილებენ ადამიანები, კომპანიები და მთავრობები შეზღუდულ რესურსებს

ეკონომიკური ეფექტურობის 2 პრინციპი

მაქსიმალურობის პრინციპი

ადამიანი ცდილობს განსაზღვრული რესურსებით მაქსიმალური შედეგის მიღწევას.

მინიმალურობის პრინციპი

ადამიანი ცდილობს შედეგის მიღებას ყველაზე მინიმალური რესურსებით (ნაკლები დანახარჯით).

საჭიროებები და სურვილები (მოთხოვნილებები)

მსყიდველობითუნარიანობით განმტკიცებული მოთხოვნილებები შეიძლება გახდეს ეკონომიკური მოთხოვნები.

მოთხოვნილება

ფული

მოთხოვნა

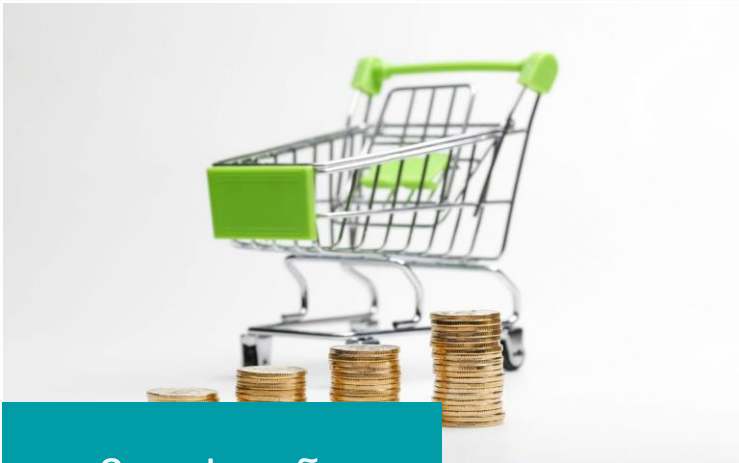
ჩვენი მოთხოვნილებების
(საჭიროებებისა და სურვილების)
დასაკმაყოფილებლად ვყიდულობთ
საქონელსა და მომსახურებას

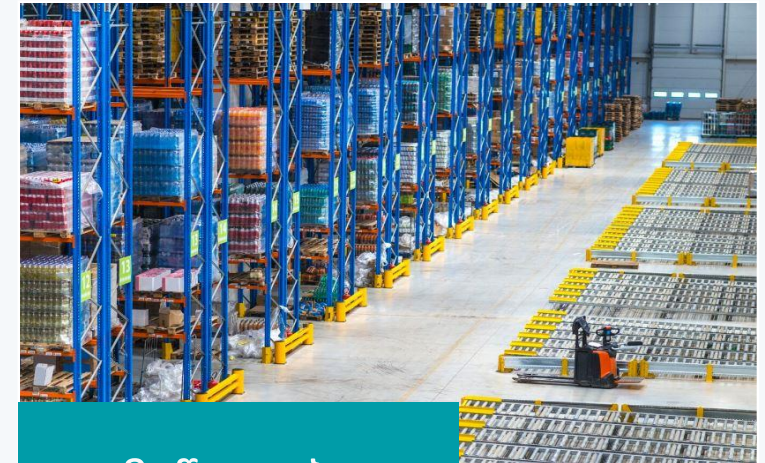
ბაზარი და ფასი

მოთხოვნა

ფასი

მიწოდება

საქონლისა და მომსახურების ის რაოდენობა, რომლის შექენაც სურთ და შეუძლიათ მომხმარებლებს

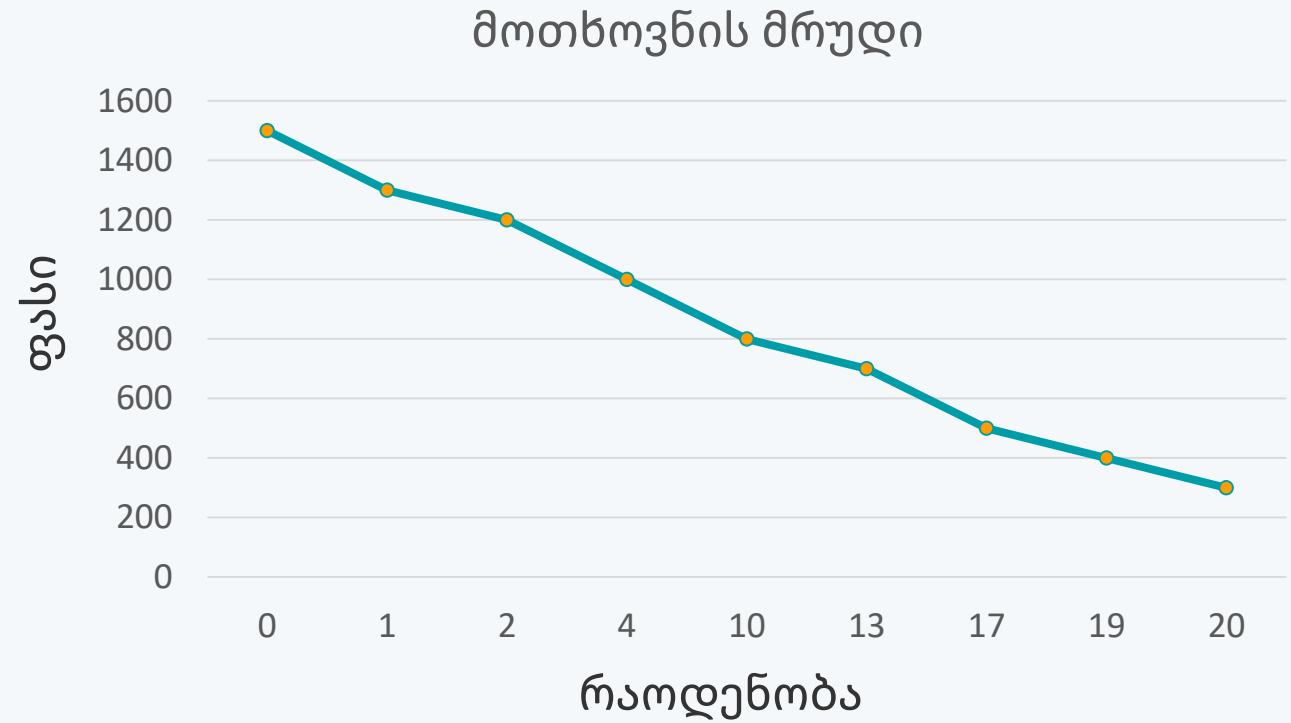
საქონლისა და მომსახურების ის რაოდენობა, რომელიც ხელმისაწვდომია მომხმარებლისთვის

მოთხოვნა

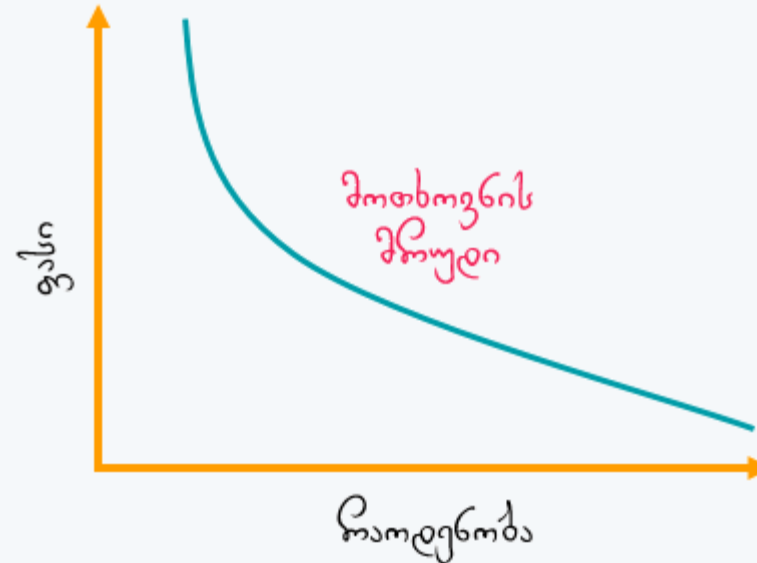
ფასი	მოთხოვნილი რაოდენობა
300	20
400	19
500	17
700	13
800	10
1000	4
1200	2
1300	1
1500	0

მოთხოვნა

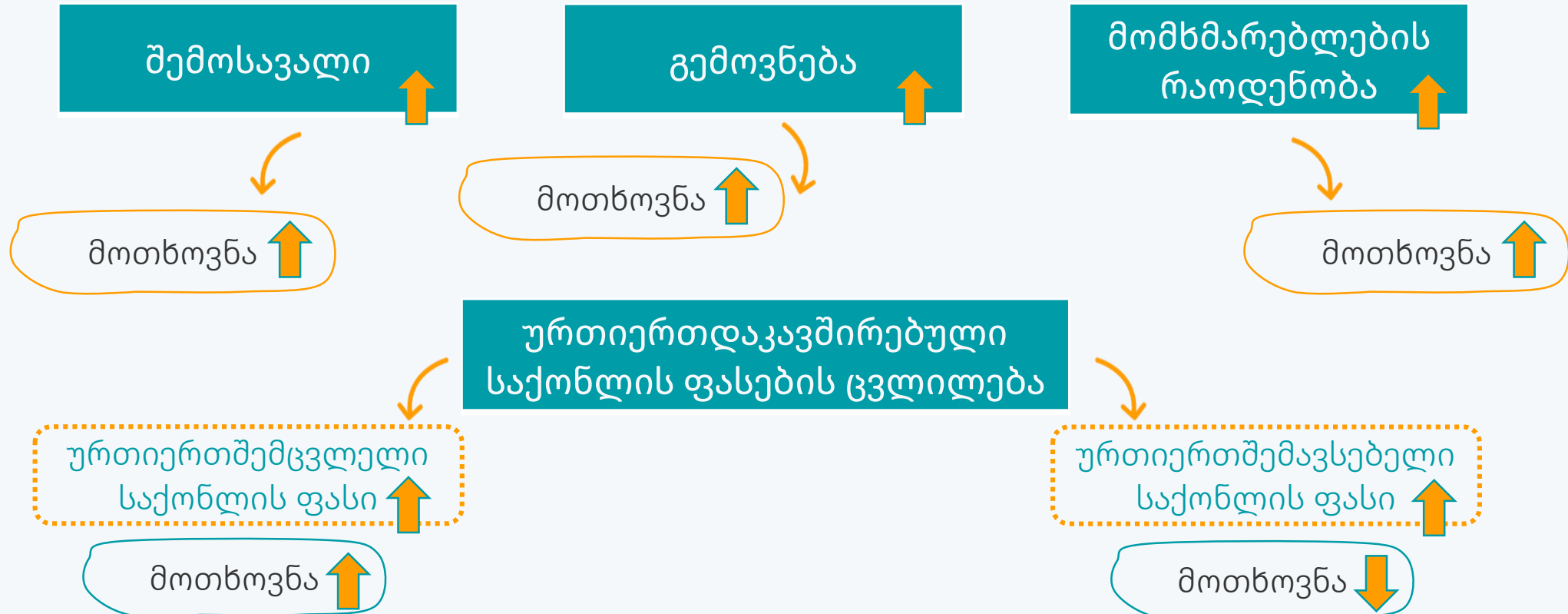
მოთხოვნის კანონის მიხედვით, საქონელზე მოთხოვნა იზრდება, როცა მისი ფასი მცირდება. ამასთან, თუკი საქონლის ფასი იზრდება, მასზე მოთხოვნა მცირდება.

მოთხოვნა

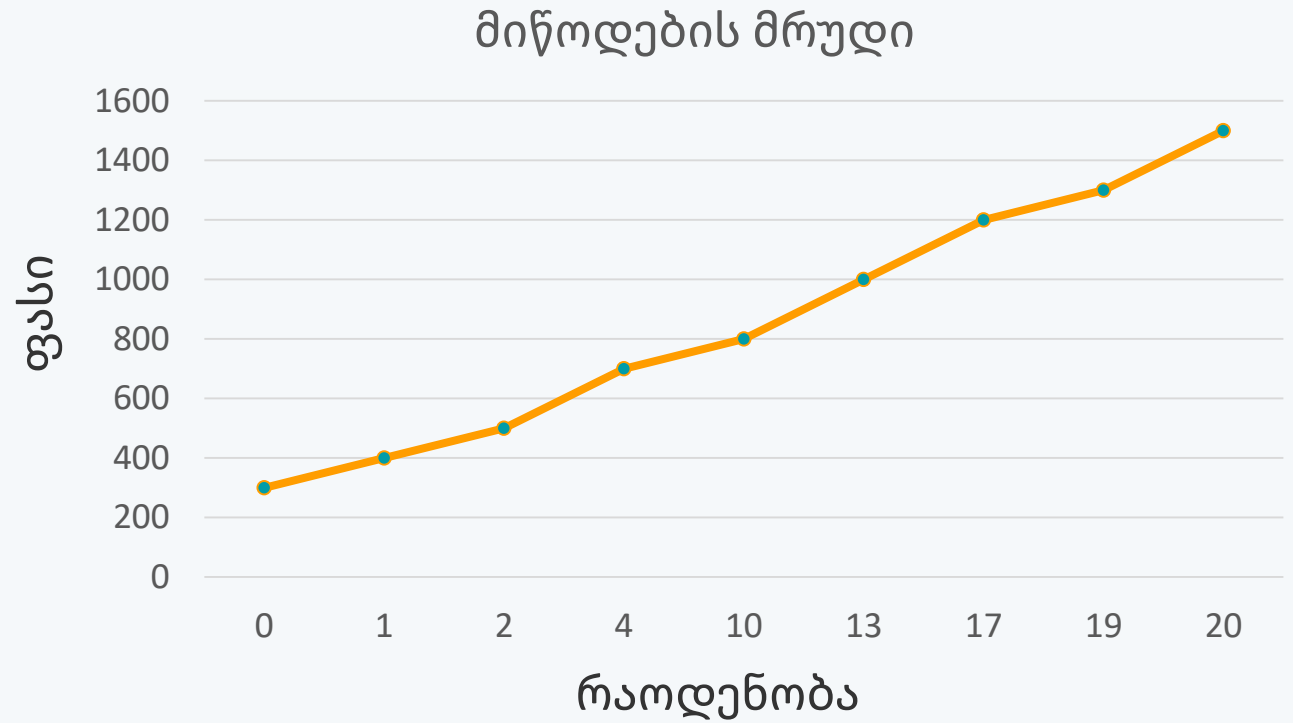
მოთხოვნაზე მოქმედი ფაქტორები

მიწოდება

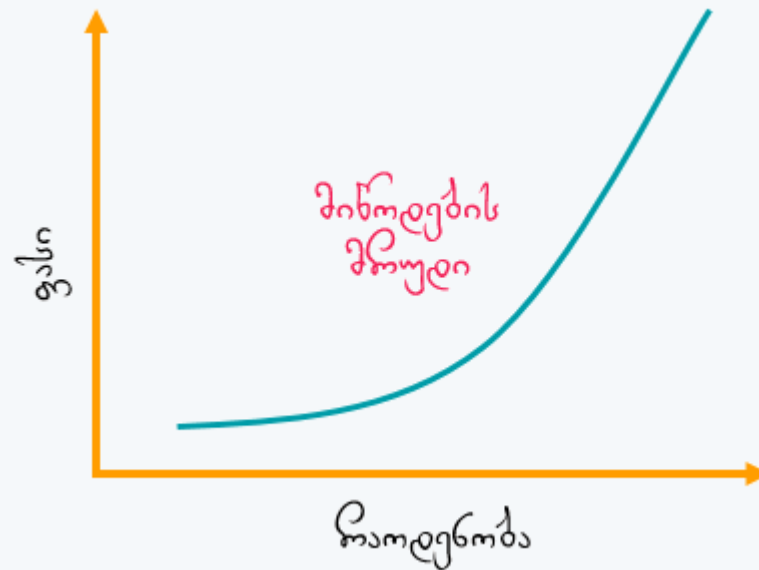
ფასი	მიწოდებული რაოდენობა
300	0
400	1
500	2
700	4
800	10
1000	13
1200	17
1300	19
1500	20

მიწოდება

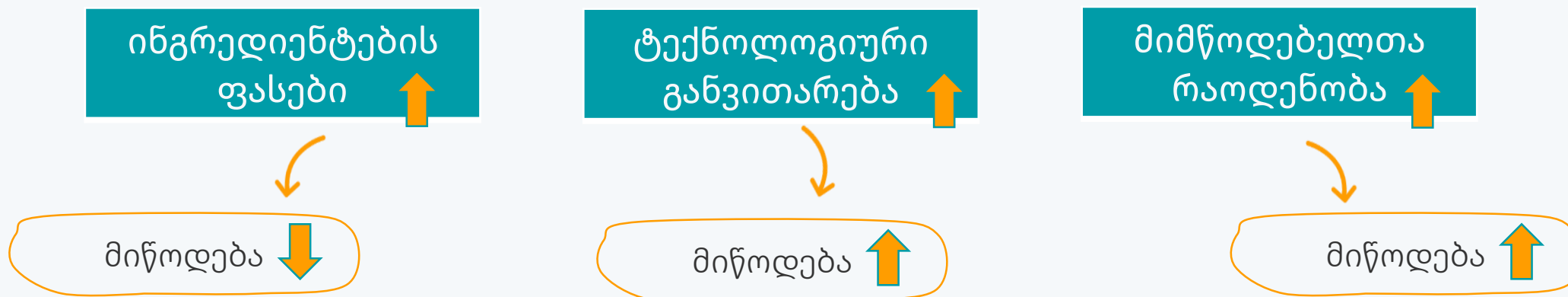
მიწოდების კანონის მიხედვით, რაც უფრო იზრდება საქონლისა თუ მომსახურების ფასი, მით უფრო იზრდება მიწოდებული რაოდენობაც და პირიქით.

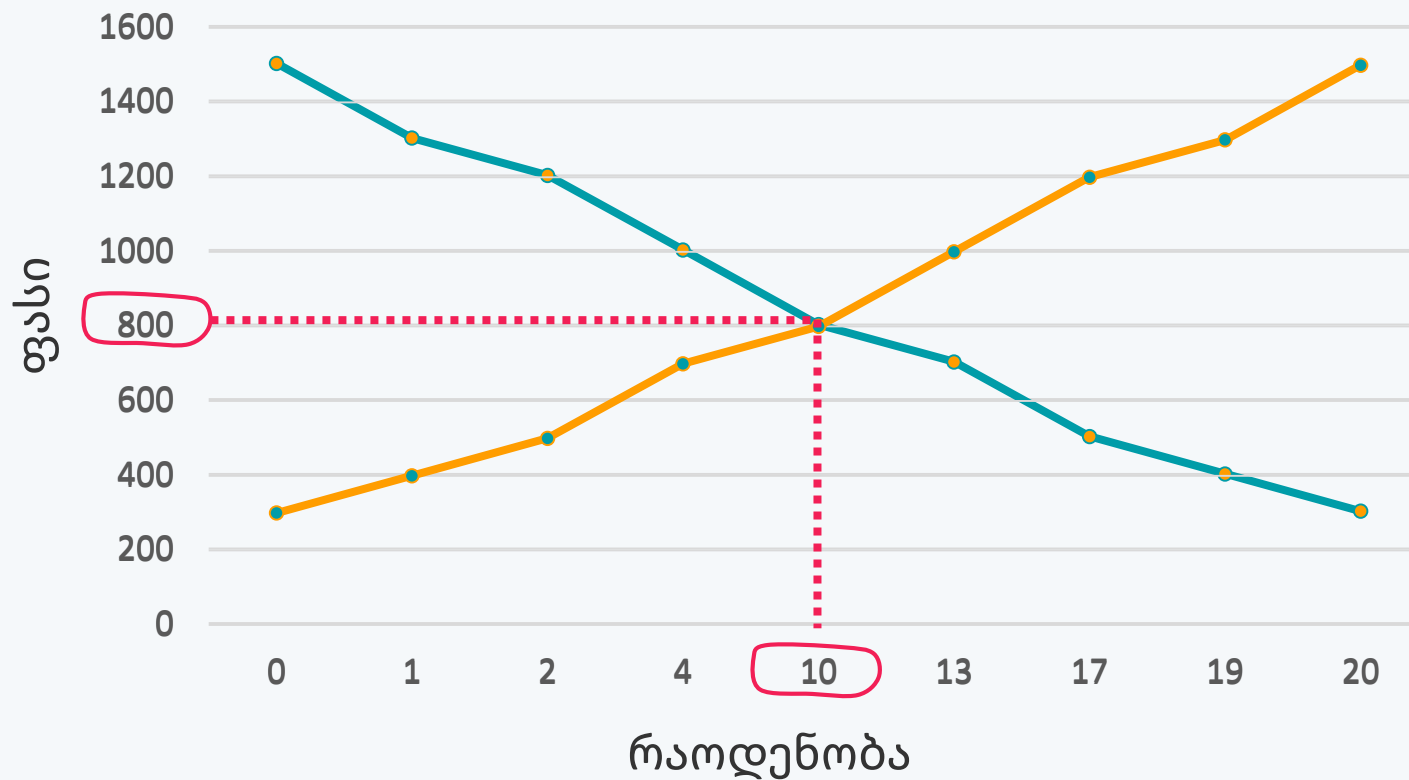
მიწოდება

მიწოდებაზე მოქმედი ფაქტორები

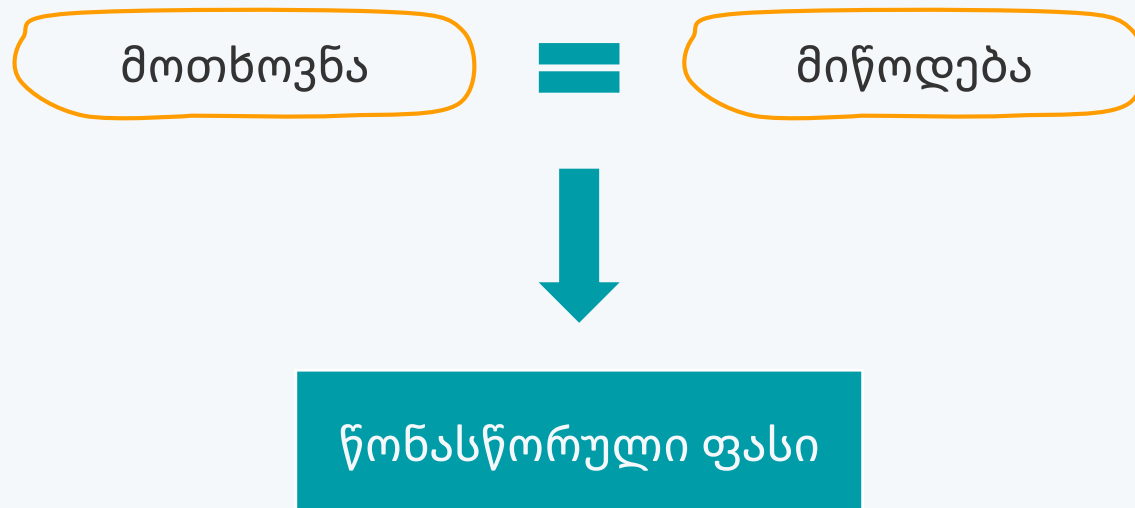
მოთხოვნისა და მიწოდების თანაფარდობა

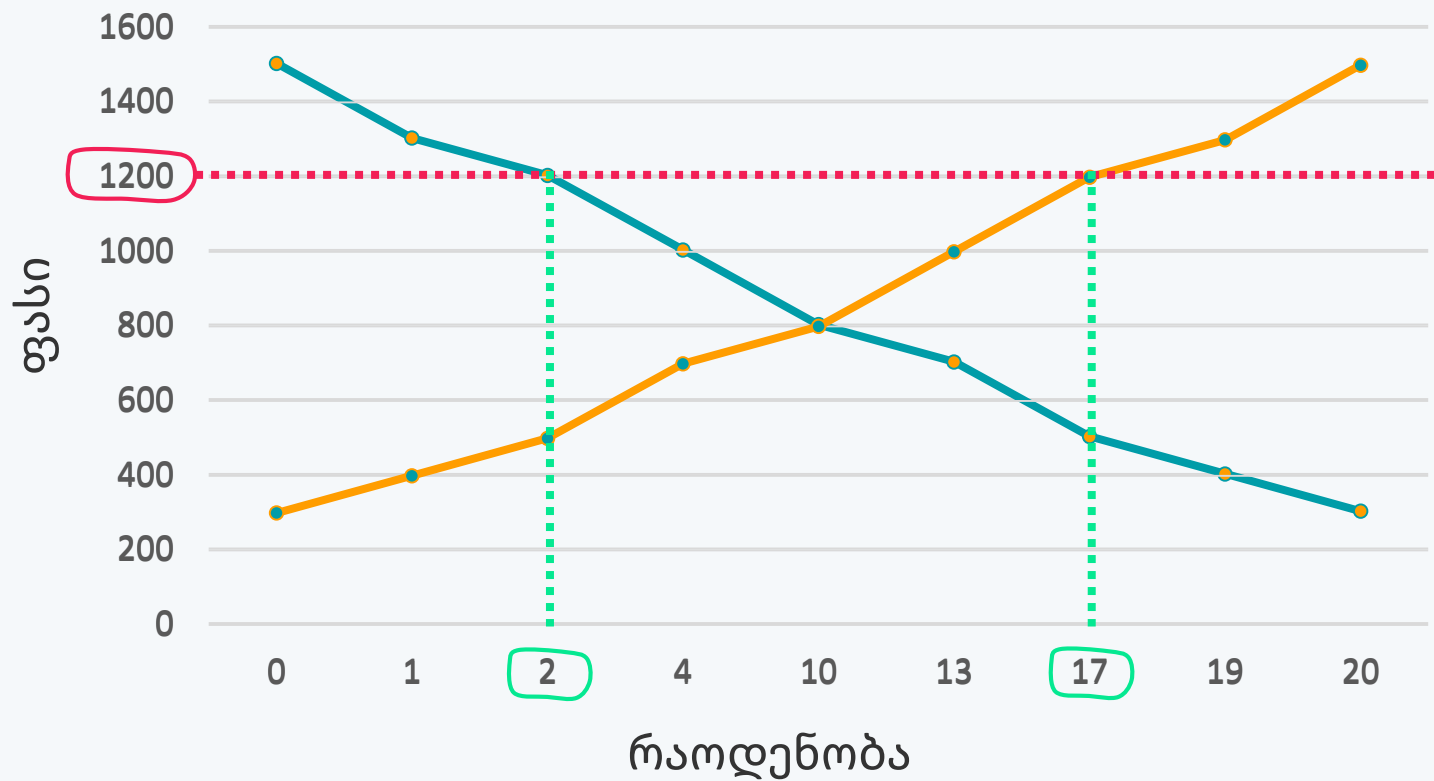
მოთხოვნისა და მიწოდების თანაფარდობა

წონასწორული ფასი მიიღწევა როდესაც მოთხოვნა და მიწოდება ტოლია, ანუ საქონელის ან მომსახურების სწორედ იმდენი რაოდენობაა ბაზარზე გასაყიდად, რამდენი მოთხოვნაცაა მასზე.

სიჭარბე

დეფიციტი

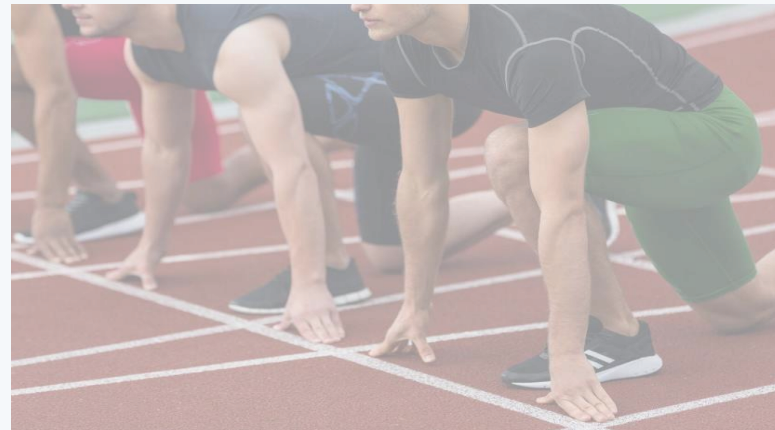

კონკურენცია

კონკურენცია - ბაზრის მონაწილეთა შეჯიბრი

კონკურენტული ბაზარი - ბაზარი, სადაც ბევრი მიმწოდებელი და მომხმარებელია და ცალკეულ მათგანს ფასზე გავლენის მოხდენა არ შეუძლია

კონკურენცია

კონკურენციის უპირატესობები

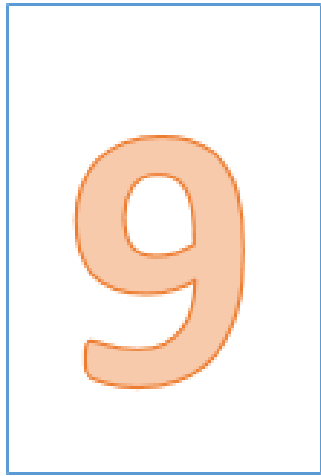
- ტექნოლოგიური პროგრესის მამოძრავებელი
- დაბალი დანახარჯებით წარმოება
- მრავალფეროვანი, ხარისხიანი საქონელი დაბალ ფასად
- ბაზრის მონაწილეების თავისუფალი მოქმედება
- მომხმარებლისთვის თავისუფალი არჩევანი

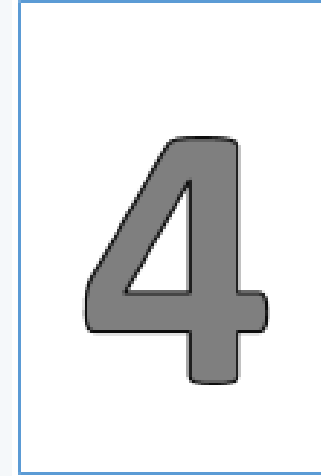

თამაში - „საკლასო ბაზრობა“

- წითელი ბარათები - მყიდველები

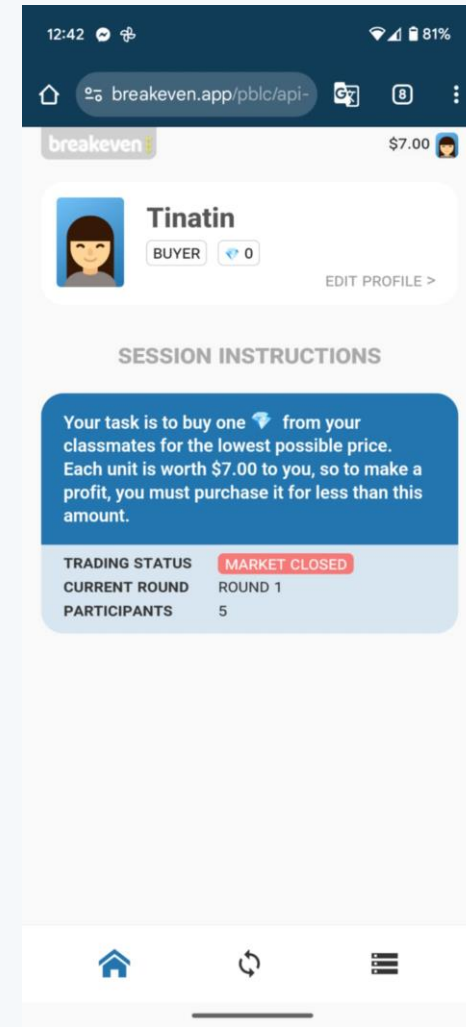
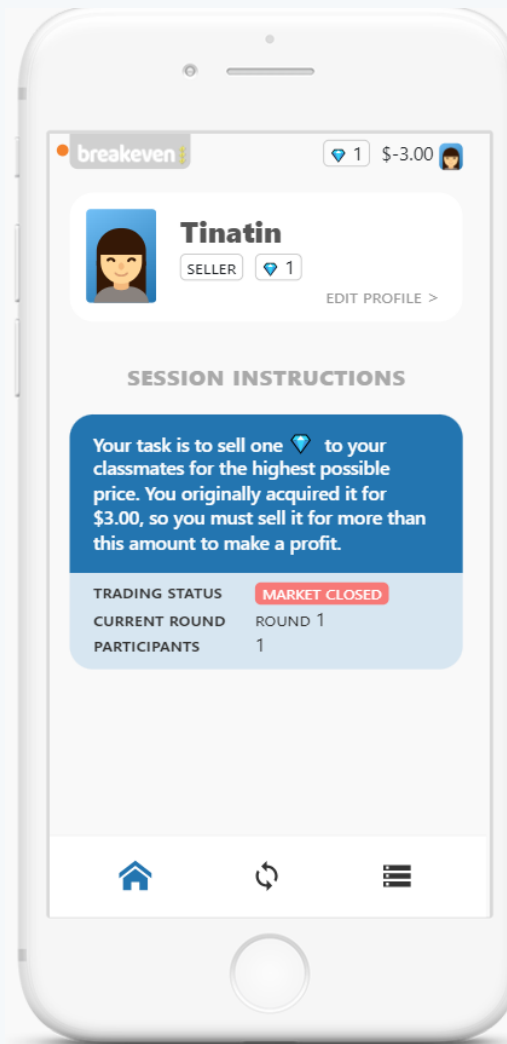
- შავი ბარათები - გამყიდველები

თამაში „საკლასო ბაზრობა“

- გახსენით ბრაუზერი და აკრიფეთ: breakeven.app/h26nq4t
- თქვენი დავალებაა:
 - **გამყიდველი (Seller)** - გაყიდოთ 1 ცალი „კრისტალი“ შესაძლო მაღალ ფასად. თქვენ მის ყიდვაში (წარმოებაში) დახარჯული გაქვთ X თანხა, ამიტომ უნდა გაყიდოთ უფრო მაღალ ფასად, ვიდრე ეს თანხაა, რათა გამოიმუშაოთ მოგება.
 - **მყიდველი (Buyer)** - იყიდოთ 1 ცალი „კრისტალი“ შესაძლო დაბალ ფასად. თქვენ ეს „კრისტალი“ X თანხად გიღირთ (ან ამდენი თანხა გაქვთ), ამიტომ უნდა იყიდოთ უფრო დაბალ ფასად, ვიდრე ეს თანხაა, რათა დაგრჩეთ ფული.

შესვენება
17:20 – 17:35

ტრენინგი მოქალაქეობის მასწავლებლებისთვის

ჯგუფური აქტივობა

- **ჯგუფი #1:** სამუშაო ფურცელი 2.1 მოთხოვნილებათა დაჯგუფება
- **ჯგუფი #2:** სამუშაო ფურცელი 2.2 აუქციონის ექსპერიმენტი
- **ჯგუფი #3:** სამუშაო ფურცელი 2.3 „რამდენს იყიდი?“
- **ჯგუფი #4:** სამუშაო ფურცელი 2.4 „რამდენს აწარმოებ?“

ჯგუფური დისკუსია

შეკითხვები

რეკომენდაციები

საკითხი 4:

შემოსავალი, ხარჯვა და
ბიუჯეტირება

თემატური საკვანძო შეკითხვები

- როგორ შევაფასოთ საკუთარი შესაძლებლობები? როგორ ვაკეთებთ არჩევანს?
- რატომ და როგორ უნდა დავგეგმოთ საკუთარი ბიუჯეტი?
- რა ახდენს გავლენას ხარჯვით გადაწყვეტილებებზე?
- როგორ გავარჩიოთ საჭიროება და სურვილი? როგორ ვხარჯოთ თანხა გონივრულად?

თემატური მკვიდრი წარმოდგენები

- ფინანსური გადაწყვეტილებების მიღებამდე კარგად უნდა ავწონ-დავწონოთ ჩვენი
- სურვილები და შესაძლებლობები;
- სტაბილურ შემოსავალს შრომის სანაცვლოდ გამოვიმუშავეთ;
- ჩვენს ხარჯვით ქცევებზე გავლენას ბევრი ფაქტორი ახდენს, მათ შორის, მეგობრები, გარემო, რეკლამა;

ქვესაკითხები:

- შემოსავალი
- ხარჯვა და ბიუჯეტირება
- რეკლამის გავლენა

სასწავლო მიზნები:

- მოსწავლეებს შეუძლიათ საკუთარი ფინანსური ქცევის შეფასება;
- ექმნებათ წარმოდგენა შინამეურნეობის ფინანსური რესურსების შესახებ;
- მათ ესმით რა არის შემოსავალი, შეუძლიათ საჭიროებისა და სურვილების, აუცილებელი და არააუცილებელი ხარჯების ერთმანეთისგან გარჩევა.

კომპეტენციებთან მიმართებით არსებული მოლოდინები:

- მოსწავლეებს შეუძლიათ ახსნან, თუ როგორ განსაზღვრავს განკარგულებაში არსებული შემოსავალი საყოფაცხოვრებო მოხმარების ფარგლებს;
- მათ შეუძლიათ ბიუჯეტის გამოყენება საკუთარი შემოსავლებისა და გასავლების დასაგეგმად და გასაკონტროლებლად;
- მათ შეუძლიათ ხარჯვით გადაწყვეტილებებზე მოქმედი ფაქტორების გააზრება (მათ შორის, საჭიროებებისა და სურვილების როლი, რეკლამისა და თანატოლების გავლენა).

მნიშვნელოვანი ცნებები: შემოსავლები, ფიქსირებული ხარჯები, ცვლადი ხარჯები, აუცილებელი ხარჯები, არააუცილებელი ხარჯები, ბიუჯეტი

შემოსავალი

დაქირავებით
შრომა

აქტივის ფლობა

მეწარმეობა

შემოსავალი და ხარჯები ხარჯების კატეგორიები

აუცილებელი ხარჯები

ხმარდება საჭიროებებს

არააუცილებელი ხარჯები

ხმარდება სურვილებს

ფიქსირებული ხარჯები

რეგულარული ხარჯები, არ იცვლება პერიოდის განმავლობაში

ცვლადი ხარჯები

არარეგულარული ხარჯები, იცვლება პერიოდის განმავლობაში

შემოსავალი და ხარჯები

შინამეურნეობა - ეკონომიკური ერთეული, რომელიც სულ მცირე ერთი ინდივიდისაგან შედგება.

შემოსავლები და ხარჯებს შორის სხვაობის მიზეზები:

- შემოსავლის დონე და ხელმისაწვდომი აქტივები
- შინამეურნეობაში მცხოვრებთა რაოდენობა
- განათლების დონე, სურვილები და მოთხოვნილებები
- ეკოლოგიური ცნობიერება და გარემოს დაცვა

ბიუჯეტირება

მოთხოვნილებები

რესურები

პირადი ფინანსების მართვა - ვიცი, რამდენს გამოვიმუშავე და რამდენს ვხარჯავ

ინდივიდუალური აქტივობა - ტესტი

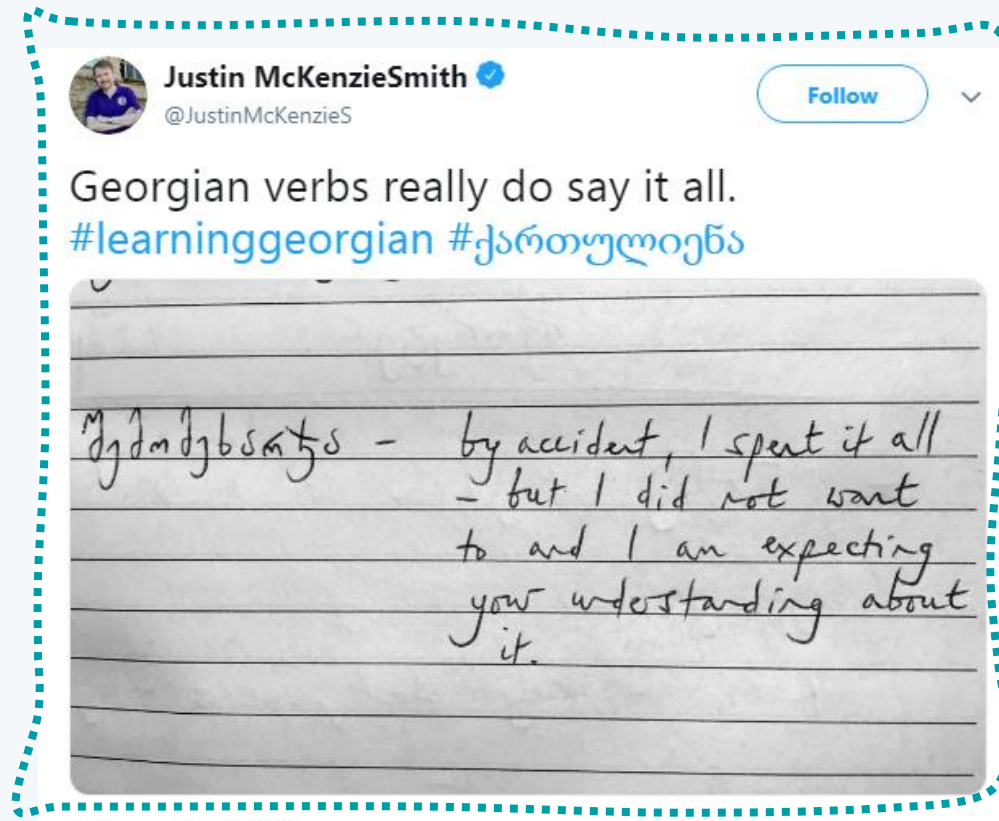
როგორი ტიპის ადამიანი ვარ
ფულთან დამოკიდებულების
თვალსაზრისით?

ბიუჯეტირება

რატომ გვჭირდება პირადი ფინანსების მართვა?

ბიუჯეტირება

ბიუჯეტი - არის გარკვეული პერიოდის მანძილზე ჩვენი ყველა შემოსავლის, ხარჯის და დანაზოგის შესახებ მონაცემების ამსახველი სურათი.

როგორ შევადგინოთ პირადი ან ოჯახის ბიუჯეტი?

- 1 • ჩამოწერეთ პერიოდის განმავლობაში ყველა შემოსავალი და დააჯამეთ
- 2 • ჩამოწერეთ ამ პერიოდის ყველა ხარჯი (აუცილებელი და არააუცილებელი) და დააჯამეთ
- 3 • გამოყავით ცალკე პუნქტი დანაზოგისთვის
- 4 • გამოაკელით შემოსავლებს ხარჯები და დანაზოგები

შემოსავალი, ხარჯვა და ბიუჯეტირება

ბიუჯეტის შაბლონი

მაისის თვის ბიუჯეტი	
დასახელება	თანხა ლ
შემოსავლები	
ხელფასი	150 ლ
ჯიბის ფული	150 ლ
ფულადი საჩუქრები	50 ლ
სხვა	-
შემოსავლები მთლიანად	350 ლ
ხარჯები	
აუცილებელი ხარჯები	
საკვები და სასმელი	90 ლ
ტრანსპორტი	30 ლ
სასკოლო ნივთები	10 ლ
ტანსაცმელი	50 ლ
სხვა	-
არაუცილებელი ხარჯები	
კინოს/თეატრის ბილეთები	30 ლ
გართობა	25 ლ
სასუსნავეები	20 ლ
სხვა	-
ხარჯები მთლიანად	255 ლ
დანაზოგი	95 ლ
ნაშთი	0 ლ

ბიუჯეტირება

რაში გვეხმარება პირადი ბიუჯეტი?

- განვსაზღვროთ, როგორ გადავანაწილოთ ჩვენი ფული ხარჯებსა და დანაზოგებზე
- ვისწავლოთ, როგორ ვიცხოვროთ უფრო ნაკლები ხარჯით, ვიდრე ჩვენი შემოსავალია
- ვისწავლოთ, როგორ შევამციროთ არააუცილებელი ხარჯები და დავზოგოთ მეტი
- შევქმნათ დანაზოგები ჩვენი მიზნების მისაღწევად და გაუთვალისწინებელი შემთხვევების ფინანსურად გასამკლავებლად

ჯგუფური აქტივობა - ბიუჯეტის შედგენა

- **ჯგუფი #1:** წყვილი, რომელსაც ახლახან შეეძინა ბავშვი
- **ჯგუფი #2:** წყვილი, რომელსაც უფროსკლასელი შვილები და ხანდაზმული მშობლები ჰყავთ
- **ჯგუფი #3:** ახალგაზრდა, რომელიც მარტო ცხოვრობს
- **ჯგუფი #4:** წყვილი ორი მცირეწლოვანი ბავშვით

ჯგუფური აქტივობა - ბიუჯეტის შედგენა

თითოეულმა ჯგუფმა მოცემული სცენარის მიხედვით:

1. შეადგინეთ ბიუჯეტი ამ ოჯახისთვის
2. ამისთვის ჩამოწერეთ: შემოსავლის ტიპები, ხარჯის ტიპები, დანაზოგის ტიპები
3. პროცესში დაფიქრდით კითხვებზე:

- რა ღირებულებები აქვთ?
- რისთვის შეიძლება ზოგავდნენ?
- რაში შეიძლება ხარჯავდნენ თანხას?
- რომელი იქნებოდა აუცილებელი და არააუცილებელი ხარჯი?
- ხარჯების აღრიცხვის რა მეთოდი იქნებოდა მოსახერხებელი?

ბიუჯეტირება

6 ნაბიჯი წარმატებული ბიუჯეტირებისთვის

ბიუჯეტირება

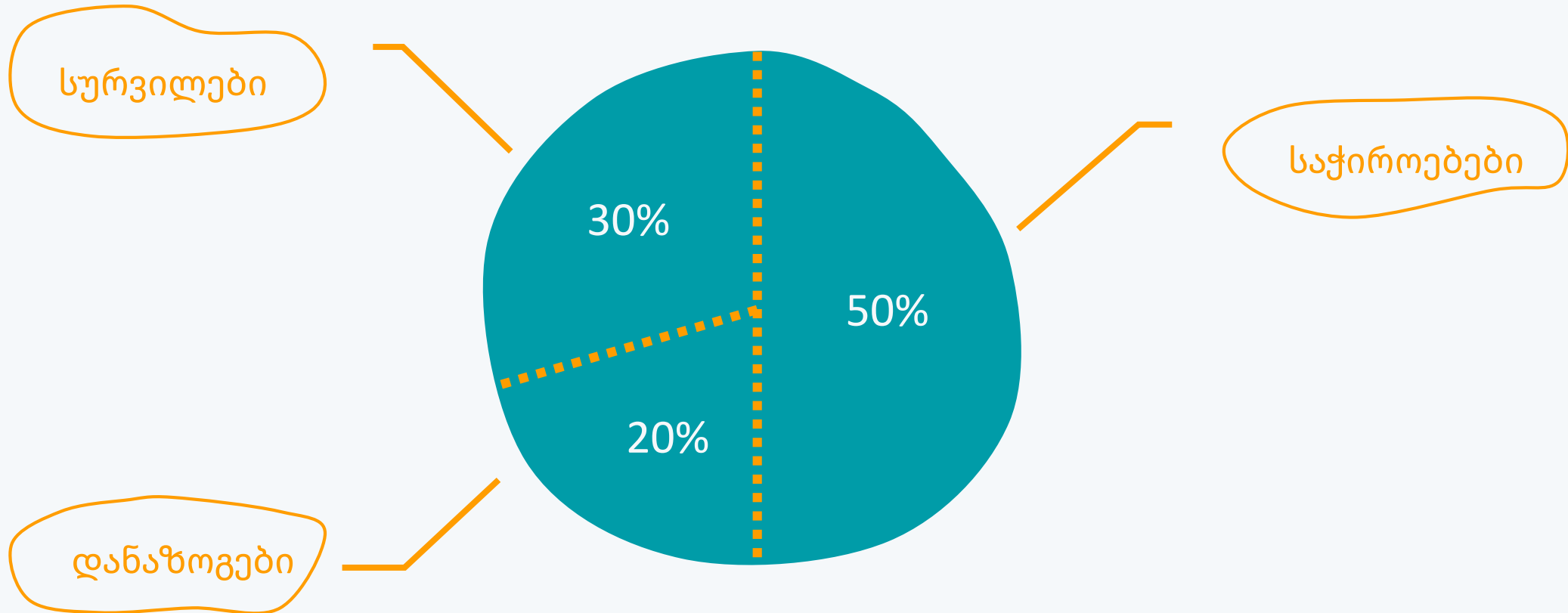
რა გვასწავლა ოთარაანთ ქვრივმა?

ბიუჯეტირება

50/30/20-ის წესი

ჯგუფური დისკუსია

შეკითხვები

რეკომენდაციები

რა იყო თქვენთვის სიახლე?

რა დაგამახსოვრდათ ყველაზე მეტად?

რომელი საკითხი იქნება ყველაზე
საინტერესო ბავშვებისთვის?

საქართველოს ეროვნული ბანკი
National Bank of Georgia

გმადლობთ ყურადღებისთვის!